

کسی بوده که قرائت علی (ع) را بر مبنای مصحف عثمانی به کار برده است و شاید به همین علت او را از شاگردان علی (ع) و زیند بن ثابت دانسته‌اند (دائرةالمعارف بزرگ، ذیل مدخل).

او در جنگ صفین از یاران علی (ع) بود، اما پس از ماجرای صفین «عثمانی» شد. خود سُلمی گفته چون در تقسیم مال در میان اهل کوفه چیزی به او و خانواده‌اش نرسید، با امام علی (ع) به مخالفت برخاست (تقفی، ج ۲، ص ۵۶۷-۵۶۸).

وی در مدت ۴۰ سال تعلیم قرائت تأثیر چشمگیری در قرائات گوناگون کوفه گذاشت و شاگردانی چون عاصم، عطاء بن سائب و عامر شعبی تربیت کرد (ابن جزری، ج ۱، ص ۴۱۳).

ابوعبدالرحمان همچنین از روایان معتبر حدیث است و از کسانی چون علی (ع)، ابن مسعود، عمر بن خطاب، عثمان بن عفان، ابوموسی اشعری و ابوهریره حدیث روایت کرده است (مزی، ج ۹، ص ۴۸). روایان معتبری همچون ابراهیم نخعی، سُدی و سعید بن جبیر از او روایت کرده‌اند. در الکافی کلینی و تهذیب طوسی نیز از او حدیث روایت شده است.

برخی منابع از او در شمار فقیهان یاد کرده‌اند، اما ظاهراً روایات فقهی او بر نظریات و آرای فقهی اش برتری داشته است.

سُلمی، برخلاف مرجئه، با «استثنا در ایمان» مخالف بود. مرجئه فرقه‌ای از مسلمانان بودند که در زمان معاویه پیدا شدند. آنها می‌گفتند هرکس شهادتین را ادا کند، حتی اگر به تکالیف اسلام عمل نکند، مؤمن است. ایمان نزد آنها عبارت بود از گفتن کلمه لا اله الا الله و محمداً رسول الله (ابن سعد، ج ۶، ص ۱۲۰؛ ذهبی، ج ۲، ص ۲۷۹). آنان عبادات و اعمال مذهبی را جزء ایمان نمی‌دانستند و حتی کسانی را که مرتکب معاصی می‌شدند مؤمن می‌خواندند و می‌گفتند هیچ

عبدالله بن حبیب بن ربیع، از تابعین و مقریان معروف کوفی در قرن اول هجری است.

«تابعین» کسانی بودند که اصحاب پیامبر (ص) را دیده بودند و «مقریان» تعلیم‌دهندگان قرائت قرآن بودند. ابوعبدالرحمان از طایفه سلیم بن منصور و پدرش از اصحاب پیامبر بود که پس از فتح عراق به مدائن رفت.

از زندگی ابوعبدالرحمان اطلاع چندانی نداریم. درگذشت او را در سال ۷۴ ق و حدود ۷۰-۸۰ سالگی نوشته‌اند (ابن حجر، تهذیب التهذیب، ج ۴، ص ۲۶۷). بدین ترتیب، وی در سال‌های نخستین پس از هجرت زاده شده است. سُلمی تا پایان عمر به تعلیم قرائت مشغول بود. هروی (ص ۷۶) مزار ابوعبدالرحمان را در مدائن ذکر کرده است.

درباره کسانی که او از آنان قرائت آموخته است اختلاف نظر وجود دارد. بنابر روایتی، او نخست قرآن را از پدرش که صحابی پیامبر بود آموخت. در شماری از کتب قرائت آورده‌اند که ابوعبدالرحمان قرائت را از پنج تن از صحابه آموخت که عبارت‌اند از علی (ع)، عثمان، زید بن ثابت، عبدالله بن مسعود و ابی بن کعب (ابن جزری، ج ۱، ص ۴۱۳). منابع دیگر نیز از کسانی در مقام استاد ابوعبدالرحمان یاد کرده‌اند که در شمار این پنج تن بوده‌اند.

در روایتی آمده که او در قرائت، همتایی برای علی (ع) قائل نبوده و هرگز از قرائت او تخلف نکرده است (ابن مغزلی، ص ۷۲). تعلیم ابوعبدالرحمان از این لحاظ اهمیت داشت که او عامل انتقال قرائت قرآن از اصحاب پیامبر به قاریان کوفی، همچون عاصم بن ابی‌النجد، بود (ابن سعد، ج ۶، ص ۱۲۰).

گفته‌اند که وی نخستین کسی بوده که در کوفه مصحف عثمانی را آموزش می‌داده است؛ اگر این مطلب درست باشد، در واقع عبدالرحمان نخستین

علی اکبر ولایتی ve dğr.; تقویم تاریخ فرهنگ و تمدن اسلام و ایران، (جلد

اول، بخش دوم)، تهران: انتشارات امیر کبیر، ۱۳۹۲ ISAM DN. 260934

050048

193 THIBON, Jean-Jacques. *L'œuvre d'Abu Abd al-Rahman al-Sulami, 325/937-412/1021, et la formation du soufisme*. Damascus: IFPO, Institut français du Proche-Orient, 2009 (PIFD, 231). 649pp.

Sulami Ebu Abdur.

050048

EBÛ ABDURRAHMAN es-SÛLEMÎ

-
- 1 NAZİFE VİLDAN GÜLOĞLU, Tasavvufta kadın ve Ebû Abdurrahman Sülemî'nin Zikru'n-Nisveti'l-Müteabbidati's-Sûfiyyât adlı eseri, Selçuk Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2007

Ebu Abdurrahman es-Sülemî

2393

Halîmî, el-Minhac, I-128

~~2393~~

297.45
HALİM

C-T

Ebu Abdurrahman es-Sülemî

Halîmî, el-Minhac, II-231

297.45
HALİM

C-T

050048

193 THIBON, Jean-Jacques. *L'œuvre d'Abu Abd al-Rahman al-Sulami, 325/937-412/1021, et la formation du soufisme*. Damascus: IFPO, Institut français du Proche-Orient, 2009 (PIFD, 231). 649pp.

Sülemî Ebu Abdur-

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

12.1 MAYIS 2013

أَعْلَامُ

مجلد
1/تجدد

الحفاظ والمحدثين

عَبْدُ
أَرْبَعَةَ عَشَرَ قَرْنًا

تراجم علمية منهجية موثقة وحافلة بالمعلومات
لسير الحفاظ والمحدثين

تُجَلِّي حياتهم الشخصية، وشمالهم الجليلة، ومواقفهم الفذة، وتعرض جلائل
أعمالهم في الرحلة والطلب، ونشر العلم والتصنيف، اعترافاً بحقهم، وحناءً على الاقتداء بهم

القرن الأول الهجري

الجزء الثالث

تأليف

عبدستار شيخ

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	51450-3
Tas. No:	322.973 417.11

18 ARALIK 1997

MADE İSLAM KÜTÜPHANESİ
SÖĞÜT YOLU 10. KAT
BEŞİKTAŞ / İSTANBUL

الدار السامية
بيروت

دار الفقه
دمشق

Ebu Abdurrahman es-Sükemi (339-352)

bi 'Ayn al-Quḍāt Hamadānī' is an article in Persian published in the journal *Yādīgār* (3, no. 4); *Dīn al-fītra*, in Persian (Mudarris, 2/384); *Risāla fī al-taṣawwuf* (Kaḥḥāla, 6/159); *Risāla fī qā'ida falsafīyya ighrīqīyya al-aṣl: al-wāḥid lā yaṣḍuru 'anhū illā al-wāḥid* (al-Amīn, 2/378); *Risālat fī luzūm al-ḥijāb* in Arabic, and *Falsafa-yi ḥijāb*, in Persian, published in Najaf in 1302 Sh./1923–1924; *Zīndigānī-yi Muḥammad*, in Persian, from the Arabic translation (*al-Abṭāl*) of Thomas Carlyle's *On Heroes* (1841). This was published several times, for example in Tabrīz, 1312 Sh./1933; *Sirr-i intīshār-i Islām*, in Persian (Mudarris, 2/384); A commentary on Naṣīr al-Dīn al-Ṭūsī's *Baqā' al-naḥs ba'd fanā' al-jasad*, written in 1340/1921–1922 and published in Cairo in 1343/1924–1925 (Zanjānī, p. 'yad' [i.e. p. iii of the preface], *Majallat al-majma' al-'ilmī al-'Arabī*, vol. 4 no. 10, p. 528); *Tahārat ahl al-kitāb*, apparently originally a talk by Zanjānī in Arabic (Mashkūr, 204) published in Baghdad in 1345/1926–1927; *Aḥzamat-i Ḥusayn b. 'Alī* ('The greatness of Ḥusayn b. 'Alī'), in Persian, published several times in Tabrīz; *al-Faylasūf al-fārisī al-kabīr*; *Ṣadr al-Dīn al-Shīrāzī*, in Arabic, published in the journal *Majallat al-majma' al-'ilmī al-'Arabī* (1929, no. 9; 1930, no. 10); *Nūr al-manābir*, collected from the books on Maqātil (works of martyrology), in Persian, published in Tehran in 1312 Sh./1933; various articles published in the journals *al-Zahrā'* in Cairo and *Lughat al-'arab* in Baghdad (Zanjānī, 1330 Sh./1951, p. 'yah' [i.e., p. iv of the preface]). Zanjānī also added commentary and explanation to the entry *Isrā'* in the Arabic translation of the first edition of *The Encyclopaedia of Islam* (*Dā'irat al-ma'ārif al-islāmīyya*, 1352/1933, 2, 107–110). For a full list of his articles and other works, see Mashkūr (205, 206) and 'Awwād (1/179, 194, 218).

BIBLIOGRAPHY

al-Amīn, Muḥsin, *A'yān al-Shī'a* (Beirut, 1403/1983); 'Awwād, Kūrks, *Fahāris al-makhtūṭāt*

al-'Arabiyya fī l-'ālam (Kuwait, n.d.); *Dā'irat al-ma'ārif al-islāmīyya*, tr. Ibrāhīm Zakī Khurshīd et al. (Cairo, 1352/1933); Iqbāl Āshtiyānī, 'Abbās, *Khāndān-i Nawbakhtī* (Tehran, 1311 Sh./1932); Kaḥḥāla, 'Umar Riḍā, *Mu'jam al-mu'allifīn* (Beirut, 1357/1938); *Majallat al-majma' al-'ilmī al-'Arabī* (Damascus, 1924); Mashkūr, Muḥammad Jawād, 'al-Shaykh Abū 'Abd Allāh al-Zanjānī', in *Majallat al-majma' al-lughā al-'Arabiyya* (Damascus 1398/1978), vol. 53, pp. 201–206; Mudarris Tabrīzī, Muḥammad 'Alī, *Rayḥānat al-adab* (Tabrīz, 1347 Sh./1968); Mushār, Khānbābā, *Fihrist-i kitābhā-yi chāpī-yi fārsī* (Tehran, 1352 Sh./1973); Ni'ma, Shaykh 'Abd Allāh, *Falāsifa-yi Shī'a*, tr. Sayyid Ja'far Ghaḍḍān (Tehran, 1367 Sh./1988); Rāmyār, Maḥmūd, *Tārīkh-i Qur'ān* (Tehran, 1362 Sh./1983); Ṣafā, Dhabīb Allāh, *Tārīkh-i 'ulūm-i 'aqlī* (Tehran, 1336 Sh./1957); al-Ṣaghīr, Muḥammad Ḥusayn 'Alī, *Tārīkh al-Qur'ān* (Beirut, 1403/1983); Shāhīn, 'Abd al-Ṣabūr, *Tārīkh al-Qur'ān* (Cairo, 1966); Zanjānī, Abū 'Abd Allāh, tr., *Zīndigānī-yi Muḥammad*, introd. 'Abbās 'Alī Charandābī (Tabrīz, 1330 Sh./1951).

SEYYED JA'FAR SAJJADI
TR. NACIM PAK

Abū 'Abd al-Raḥmān al-Sulamī, 'Abd Allāh b. Ḥabīb b. Rabī'a (d. 74 or 75/693 or 694), was a famous Kūfan *ṭabī'ī* ('follower', one of the generation following that of the Prophet and his Companions) and a well-known reciter of the Qur'ān. He was from the line of the Banū Sulaym b. Maṣṣūr (Khalīfa, 1/349). His father was known to be one of the Companions of the Prophet (Ibn Ḥajar, *al-Isāba*, 1/320) who went to al-Madā'in after the conquest of Iraq (al-Khaṭīb, 1/202, 9/430). Al-Bukhārī recorded that Abū 'Abd al-Raḥmān was aged between seventy and eighty years when he died (Ibn Ḥajar, *Tahdhīb*, 5/184; see also al-Dhahabī, *Siyar*, 4/267); thus he must have been born during the first years after the *hijra*.

According to some reports, he was present in the army of 'Alī b. Abī Ṭālib during the battle of Ṣiffīn (al-Ṭabarī, *Tārīkh*, 1/3319; Ibn Ḥajar, *al-Isāba*, 6/275). However, it is said that after that battle he became a supporter of the late caliph 'Uthmān (Ibn Ḥajar, *Tahdhīb*, 5/184, quoting al-Wāqidi;

هجوری غزنوی، علی بن عثمان، کشف المحجوب، به کوشش زوکوفسکی، تهران، ۱۳۵۸ ش. غلامعلی آریا

أبو العباسِ وطاسی، نک: بنی وطاس.

050048 EBU ABDURRAHMAN es-SÜLEMI

أبو عبد الرحمن سلمی، عبدالله بن حبيب بن ربيعه (د ۷۴ یا ۷۵ ق/ ۶۹۳ یا ۶۹۴ م)، تابعی و مقری مشهور کوفی. وی از تیره بنی سلمی بن منصور بود (خلیفه، ۳۴۹/۱). پدرش را از اصحاب پیامبر اکرم (ص) شمرده‌اند (ابن حجر، الاصابة، ۳۲۰/۱) که پس از فتح عراق به مداین آمد (خطیب، ۲۰۲/۱، ۴۳۰/۹). بخاری سن ابو عبدالرحمن را به هنگام مرگ میان ۷۰ تا ۸۰ سال ضبط کرده است (نک: ابن حجر، تهذیب، ۱۸۴/۵؛ نیز نک: ذهبی، سیر، ۲۶۷/۴)؛ بنابراین، تولد او در نخستین سالهای هجری اتفاق افتاده است.

روایاتی نشان می‌دهند که وی در جنگ صفین در سپاه حضرت علی (ع) حضور داشته است (طبری، تاریخ، ۳۳۱۹/۱؛ ابن حجر، الاصابة، ۲۷۵/۶)، ولی گفته‌اند که پس از جریان صفین «عثمانی» شد (نک: همو، تهذیب، همانجا، به نقل از واقدی؛ نیز نک: بسوی، ۵۸۹/۲) و چنانکه از یک روایت منقول از خود وی برمی‌آید، مخالفت او با امام علی (ع) به سبب تقسیم مال در میان اهل کوفه بود که به وی و خانواده‌اش چیزی نرسیده بود (نک: تقفی، ۵۶۷/۲ - ۵۶۸؛ طبری، «المنتخب»، ۲۵۲۵).

از زندگی او چندان آگاهی در دست نیست. وی ظاهراً تا زمان مرگ به تعلیم قرائت اشتغال داشته است (نک: ابن مجاهد، ۶۸). گفته‌اند که وی به هنگام خلافت عبدالملک بن مروان و در ولایت بشر بن مروان (حک ۷۲ - ۷۴ ق) بر عراق، درگذشت (ابن سعد، ۱۷۵/۶؛ خلیفه، همانجا) و به گفته برخی، حیات او تا زمان حجاج که در ۷۵ ق بر عراق ولایت یافت (نک: طبری، تاریخ، ۸۶۳/۲)، ادامه داشت (بسوی، ۵۹۰/۲؛ عجللی، ۵۰۳ - ۵۰۴). هروی (ص ۷۶) قبری را در مداین به ابو عبدالرحمن نسبت داده است.

ویژگی علمی ابو عبدالرحمن، نقش او به عنوان عامل انتقال قرائت قرآن از اصحاب پیامبر (ص) به قاریان کوفی چون عاصم بن ابی النجود است. روایات درباره اینکه ابو عبدالرحمن از کدامین اصحاب قرآن آموخته، ناهمگون است: به روایتی او نخست قرآن را از پدر خویش فرا گرفت که در زمره اصحاب پیامبر (ص) شمرده می‌شد (نک: ابن سعد، ۱۲۰/۶؛ خطیب، ۲۰۲/۱)، ولی در مورد قرائت آموزی او در سطوح عالی، در برخی منابع، جز علی (ع) از صحابی دیگری به عنوان استاد ابو عبدالرحمن یاد نشده است (نک: ابن سعد، ۱۷۲/۶؛ ابن مهران، ۴۴ - ۵۲). از سویی به روایت علقمه بن مرثد - یکی از شاگردان ابو عبدالرحمن - وی قرآن را از عثمان فرا گرفت و فراگرفته خود را بر علی (ع) عرض نمود (نک: عجللی، ۵۰۴؛ ابن مجاهد، همانجا؛ اندرابی، ۱۰۲). در روایتی غربی‌تر چنین آمده است که عثمان پس از چندی به سبب کثرت مشاغل، ابو عبدالرحمن را به

قرائت آموزی از زید بن ثابت واداشت و این امر مورد تأیید علی (ع) نیز قرار گرفت (نک: «المبانی»، ۲۵؛ ذهبی، همان، ۲۷۰/۴ - ۲۷۱). این درحالی است که گاهی ۳ شخصیت یاد شده به عنوان استادان او در قرائت معرفی شده‌اند (ابن مهران، ۵۶).

از روایات پراکنده یاد شده که بگذریم، باید خاطر نشان کرد که در کتب قرائت به شیوه‌ای سنتی، قرائت ابو عبدالرحمن برگرفته از ۵ تن از صحابه دانسته شده است که علاوه بر اصحاب یاد شده، عبدالله بن مسعود و اُبی بن کعب را نیز شامل می‌شود (ابن مجاهد، ۶۹؛ ابو عمرو دانی، ۹؛ اندرابی، ۱۰۸؛ ابن جزری، ۴۱۳/۱، به نقل از ابن سوار). همین سند سنتی را، گاه با افتادگی نام ابن مسعود، می‌توان در بسیاری از مصاحف رایج به روایت حفص از عاصم باز یافت. به هر روی به نظر می‌رسد که در ذکر مشایخ قرائت ابو عبدالرحمن بیشتر بر ۳ شخصیت نخست و از آن میان به ویژه بر حضرت علی (ع) تأکید شده، حتی ادعا شده است که وی در قرائت هیچ حرفی از قرآن، از قرائت آن حضرت تخلف نکرده است (نک: ابن مهران، همانجا؛ اندرابی، ۱۰۶) و در روایتی چنین آمده که وی علی (ع) را در قرائت یگانه می‌دانسته است (نک: ابن مغزالی، ۷۲). باید افزود که در مصاحف رایج، آیه شماری سوره به روایت ابو عبدالرحمن، تنها از علی (ع) تداول دارد.

اگر این گزارش ابن مجاهد (ص ۶۸) را که می‌گوید ابو عبدالرحمن نخستین کسی بود که در کوفه مصحف عثمانی (تدوین شده توسط زید بن ثابت) را تعلیم می‌داد، بپذیریم، باید چنین بپنداریم که وی نخستین کسی نیز بوده که قرائت علی (ع) را با مصحف عثمانی الفت داده است. شاید همین نکته موجب شده تا در اذهان راویان، ابو عبدالرحمن به عنوان شاگرد علی (ع)، عثمان و زید بن ثابت تلقی شود. ابو عبدالرحمن حدود ۴۰ سال در کوفه به تعلیم قرائت پرداخت (نک: ابن مجاهد، همانجا) و در این مدت توانست افزون بر عاصم (از قراء سبع)، شاگردانی چون عطاء بن سائب، ابواسحاق سبیعی، یحیی بن وثاب و عامر شعبی تربیت کند (برای فهرستی از آنان، نک: ابن جزری، همانجا). بدین ترتیب که ابو عبدالرحمن در قرائات مختلف کوفه، از جمله ۳ قرائت از قرائات سبع تأثیر بسزایی داشته است، چرا که قرائت عاصم به طور مستقیم و قرائت حمزه و کسایی با واسطه از ابو عبدالرحمن تأثیر پذیرفته است (نک: ابو عمرو دانی، ۹ - ۱۰).

در حدیث نیز از ابو عبدالرحمن به عنوان یک راوی معتبر یاد شده و در سند احادیث گوناگون، روایت او از علی (ع)، ابن مسعود، حذیفه بن یمان، عمر بن خطاب، عثمان بن عفان، سعد بن ابی وقاص، ابوموسی اشعری، ابودرداء و ابوهیرره دیده می‌شود (نک: مزی، ۴۸/۹)، ولی شعبه، استماع مستقیم او از برخی صحابه چون عثمان و ابن مسعود را انکار کرده است (نک: ابن سعد، ۱۱۹/۶؛ بسوی، ۲۰۷/۳). در شمار راویان او نیز نام مشاهیری چون ابراهیم نخعی، سُدّی و سعید بن جبیر به چشم می‌خورد (برای فهرست آنان، نک: مزی، همانجا). حدیثی

Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi
Sayı 5 (1988) s. 207-219

Dergi / Kitap
Kütüphanede Mevcuttur

Sülemî

**İMAM ABDULLAH İBN HABİB RUBEY'A EBU
ABDURRAHMAN ES-SÜLEMİ**

Dr. Ahmet MADAZLI

I— Hayatı :

Ashâb-ı Kirâm'ın meşhûr kâriyelerinden okumuş, Tabiûn kırâat âlimlerinden Ebû Abdurrahmân es-Sülemî. (ö. 73/692)

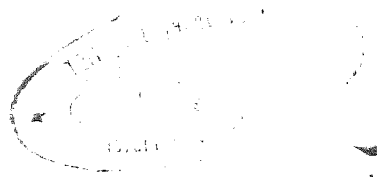
Adı : Abdullâh, babasının adı : Habîb İbn Rubey'a, künyesi: Ebû Abdurrahmân, nisbeleri: es-Sülemî, el-Küfî'dir. (1)

Ebû Abdurrahmân es-sülemî'nin doğum tarihi yakinen belli değildir, Ancak Rasûlullâh (S.A.V.) hayatta iken doğduğu bilinmektedir. (2)

Babası, Hz. Peygamberle sohbet etmiştir. (3)

Es-Sülemî Tabiündandır. (4) Karidir. (5) Büyük Kırâat-

1. el-İstehâni Ebû Nuaym, Ahmed İbn Abdillâh: Hülyetü'l-Evliyâ' ve Tabakâtü'l-Esfiyâ', Beyrut, 1387/1967, V. 192-193; el-Bağdadî, Ebû Bekr, Ahmed b. Ali el-Hatib: Tarihu Bağdâd, Beyrut, trs. IX. 431; ez-Zehebi, Ebû Abdullâh Muhammed: Tezkiratü'l-Huffâz, Beyrut, trs. I. 58; ez-Zehebi, Ebû Abdullâh Muhammed: Ma'rifetü'l-Kurrâ'il-Kibara't-Tabakâti ve'l-A's a r, Mısır, 1387/1967, I. 45; İbn Kesir, Ebu'l-Fidâ: el-Bidâye ve'n-Nihâye, Beyrut, 1966, IX. 6; İbnü'l-Cezerî, Muhammed İbn Muhammed: Gâyetü'n-nihâye fi tabakâtü'l-Kurrâ, G. Bergstrosser nşr. Mısır, 1351/1926, I. 413; İbnü'l-Hacer el-Askalâni, Ahmed b. Ali: Tehzibü't-Tehzib Haydarabât, 1325, V. 183-184.
2. Ma'rifetü'l-Kurrâ, I. 45; Gâyetü'n-nihâye, I. 413.
3. Ma'rifetü'l-Kurrâ, I. 45; Gâyetü'n-Nihâye, I. 413; el-Aynî, Bedrüddin Muhammed İbn Ahmed: Umdetü'l-Kâri bi şerhi'l-Buhârî, İstanbul, 1303, IX.331; Tezibü't-Tehzib, V. 184; İbn Hacer el-askalani, Ahmed İbn Ali İbn Muhammed İbn Muhammed İbn Ali: el-İsâbe fi Temzizi's-Sahâbe, Mısır, 1358/1939, I. 305.
4. Tarihu Bağdâd, IX. 431; İbnü'l-Cezerî, Muhammed İbn Muhammed: en-Neşr fi Kırâati'l-Aşr, Mısır, trs, I. 3.
5. Tehzibü't-Tehzib, V. 184.

مسالك الأَبصار في ممالك الأَمصار

1991

منشورات

معهد تاريخ العلوم العربية والإسلامية

يصدرها

فؤاد سركين

تأليف

ابن فضل الله العمري

شهاب الدين أحمد بن يحيى

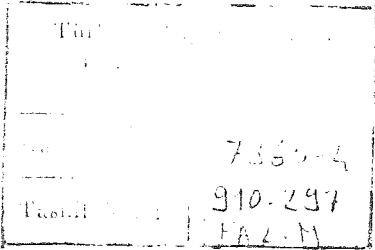
(توفي ٧٤٩هـ)

السفر الخامس

سلسلة ج

عيون التراث

المجلد ٥/٤٦

يصدره

فؤاد سركين

بالتعاون مع

علاء الدين جرخوشا، إيكهارد نويبار

مسالك الأَبصار في ممالك الأَمصار

السفر الخامس

طبع بالتموير عن مخطوطة ٢٤١٨

أياصوفيا، مكتبة السليمانية

استانبول

١٤٠٨هـ - ١٩٨٨م

معهد تاريخ العلوم العربية والإسلامية

في إطار جامعة فرانكفورت - ألمانيا الاتحادية

قال اقراؤهم ابى زكف، وقال ابن عباس قال عمن انصانا على واقرا ابى، وعن ابن
ان النبي صلى الله عليه وسلم قال لا يبي ان لم يث ان اقرا عليك وفي لفظ ان اقرايك
القران قال الله سبحانه لك قال نعم فبكي ابى، وقال ابو الهيثم كان ابى يحتم القرآن
في ثياب وقال رسول الله صلى الله عليه وسلم لا يبي اي آية معك في كتاب الله اعظم قال
الله الا هو ابى القينور فقال له ينك العلم يا المنذر وقال عمن يوم موت ابى
اليوم مات سيد المسلمين وكان رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول استقرنوا
القران من ارجع عبد الله مستعود وان زكف وعاد بن جيل وسالم مولى ابى
خديفة، وثوني ابى زكف بالمدينة قال ابن عيين سنة عشرين او تسع عشرة

وقال الواقدي وابن عسار والترمذي وعنه سنة السنين وعشرين
ومن اعلام القراء ابو عبد الرحمن السلمي مفرى
واسمه عبد الله بن حبيب بن ربيعة ولد في حياة النبي صلى الله عليه وسلم ووجد له
ما لحق له به ان يقدمه لقي خلة الصدر الاول حتى كاد يقد منهم، وصدر زيان
عازي عنهم، فقرأه تلقى عنهم حفظا، وتلقن منهم لفظا، عرضا سطر او عرضا
تدبرا الخسيس ايراد كانه جني الخيل المشارة وذكار فهم كانه ذكاء الشمس ولهذا
كان شرا عثمان اذا سئل عن شيء اليه اشار، فقرأ القرآن وجوه وربع
لا يخطئه، وعرضه على عثمان وعلي وابن مسعود وابى زكف وزيد بن ثابت
وحدث عن عمر وعثمان واخذ عنه القراءة عرضا عاصم بن ابي النجود والحجي بن ثابت
وعطاء بن السائب وعبد الله بن عيسى بن ابي شلى وابوعون محمد بن ابي القاسم والشعبي
واسماعيل بن ابي جلد وعرض عليه الحسن والحسين، وقال ابو سنان نعم ابو عبد الرحمن

ثم على نحو هذا يكون الشأن في ترتيب مشاهير في هذا القسم حتى نقى يعون الله
الي آخره، وتقف على نجاحه انبالي نحو هذا آخره، وما اختلفتم فيه من شيء
فعلمه الي الله ذلكم الله زكى عليه توكلت واليه انيب هـ
ابى بن زكف بن عبيد بن زيد بن عويبة بن عمرو بن ملك بن
النجار ابو المنذر الانصاري اقراء الامم، وازقا القراء زب جلت بدر
الظلمة، شهد يومها المعظم، وكان ممن نفع يزيد بن عبيد بن عبيد مع النبي صلى الله
عليه وسلم حتى نصر الله نبيه، واظهر معه من ابى ابيه، شرف بما عارضه
به رسول الله صلى الله عليه وسلم من القراءة، وشيخ له في القراءة البداة.
وله سابق الصحبة، وسابق الرتبة من الانصار الذين سبوا والدار والايام
وضمنوا النصر وبدلوا نفوسهم في الضمان يجيئون من فخر ابيهم ويحبون اخوانهم
مناظره ما في بريم، فعمل من احب الله واحبه، رضى الله عنهم ورضوا عنه ذلك
لمن خشى ربه هـ، عرض القرآن على رسول الله صلى الله عليه وسلم، واخذ القراءة
عنه عبد الله بن عباس وابوهنزيه وعبد الله بن السائب وعبد الله بن عياش بن ابي ربيعة
وابو عبد الرحمن السلمي، وحدث عنه سوبن غنلة وعبد الرحمن بن ابي زكري وابو
المهلب واخذون شهدرا والمتشاهد كلها، ومناقبه كثيرة وكان رتبة
من الرجال شيئا ابيض الرأس والوجه، روي ابو شعيب الخزازي قال قال
رسول الله صلى الله عليه وسلم ارحم هذه الامة بها ابو بكر وذكر الحديث وفيه واقدم
لكتاب الله ابى زكف، وزوي ابوقلاه مرسل ان رسول الله صلى الله عليه وسلم